

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 Din
Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal števil. 345. Račun poštne hranilnice v Ljubljani števil. 15.393

Ljubljana, 14. decembra 1933

Naročnina za četrt leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Štev. 50.
Leto V

Antarktika – dežela bodočnosti

O priliki najnovejših letalskih ekspedicij na Južni tečaj

Teorija o velikanski ledeni kapi, ki naj pokriva zameljsko oblo na Južnem tečaju, stopa v luči novejših izsledkov čedalje bolj v ozadje. Sicer smemo res s precejšnjo verjetnostjo domnevati, da je celine okoli Južnega tečaja vsaj osem desetlin pokrite z večnim snegom in ledom, ker je pa antarktični kontinent po sodbi zemljepiscev še za precejšen kos večji od vse Severne Amerike, ostane vseeno še lep del zemlje, ki čaka odkritja.

Znanstveniki sodijo, da je za dohod v te najmrzlejšše predele naše zemlje skoraj nepremagljiva ovira

na poljedelstvo teh bogatih dežel in ga nemara celo popolnoma preobrazile; zakaj južno od ekvatorja odloča o vremenu – ravno Južni tečaj.

Tudi če za enkrat še nečemo računati s tem, da se nam bo morda Antarktika s svojim zdravim, ostrim podnebjem, s svojim zanesljivim vremenom, s stojimi edinstvenimi prilicnostmi za turistiko in zimski sport nekoč še odprla kot pravi raj za potovalce in zimske turiste, nam še vseeno ostane s čisto gospodarskega vidika izredno važna točka kot bodoče letalsko oporišče za mednarodni letalski promet. S tem bi se

Letalo zaman išče prostora za pristanek

nam odprla docela novodobna prometna in trgovska zveza med vsemi južnimi deželami, kar bi pa seveda tudi severnim deželam prav prišlo.

G. Ellsworth,
vodja letalske ekspedicije
na Južni tečaj

Richard Byrd
o svoji ekspediciji

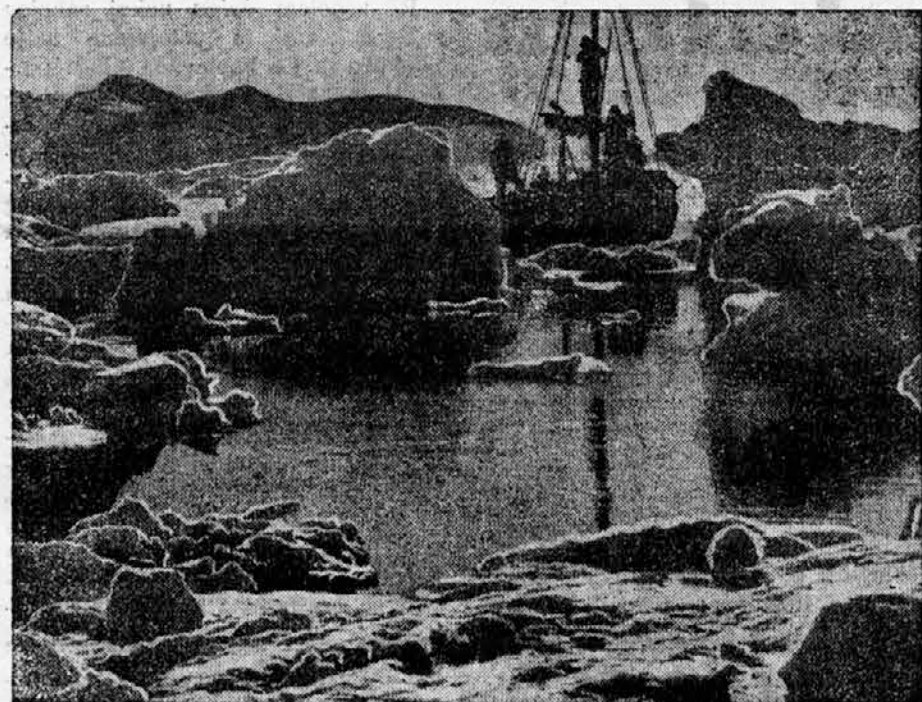
Po vsej priliki bomo v Antarktiki ostali celi dve leti; zakaj ko sem

pred leti preletel Južni tečaj in se brez vmesnega pristanka vrnil, sem izprevidel, da more obroditi uspeh le ekspedicija, ki računa z daljšim bivanjem v polarnih krajih. To pot bomo skušali priti kar najdalje onstran tečaja, zakaj tam je največ še neodkritih in neraziskanih predelov.

Pripravili smo se kakor za novo ledeno dobo. Ekspedicija razpolaga z dvema ladjama, z jekleno »Pacific-Fix«, ki ima 8.800 ton, in z ameriško carinsko obrežno ladjo »Bear«, ki nam jo je vlada dala na razpolago in smo jo docela preuredili za naše svrhe. Najvažnejše je pa seveda letalo; dali smo ga napraviti po posebnem načrtu v St. Louisu. Aparat ima 700 konjskih sil, njegova povprečna hitrost je 250 kilometrov na uro, prostora ima pa za 18 ljudi. — Zgrajen je tako trdno in smoteno, da lahko pristane na vsakem, še tako neravnem in nevarnem terenu in na vodi.

Z menoj gre okoli 70 mož in 150 polarnih psov, med sodelavci imam pa celo vrsto preizkušenih polarnih raziskovalcev. V Antarktiki bomo skušali služiti znanosti v desetih do dvanajstih panogah. Vse dotlej, dokler bodo na svetu še kje neraziskana področja, bom smatral za svojo dolžnost, da nadaljujem začeto delo.

Kdor pa dvomi o bodočnosti Antarktike, naj se spomni prerokb morda rimskega »godovinarja Tacita, ki je pred dvema tisočema leti dejal, da more le vojna ali pa skrajna sila primorati človeka, da živi v ledenih in neprijaznih predelih severno od Alp...

Nepremagljiva ledena ovira zapira ladji pot

ledena bariera. Zakaj iz južnih ledenih pokrajin se vzpenjajo orjaški gorski masivi, ki so pokriti z večnim snegom. Kaj se skriva za temi gorami, to upajo ravno odkriti ekspedicije, ki so se odpravile na Južni tečaj. Toda že ledeni predeli sami nam razkrivajo dovolj čudes. Ze dosedanje ekspedicije so ugotovile, da ni nikjer drugod na svetu živalstvo tako raznoliko in svojevrstno kakor v morju okoli Južnega tečaja.

Ko se nam bo odprla antarktična celina, bomo po vsej verjetnosti našli pod njo velikanske zaklade rud. Razen tega utegne pomeniti raziskanje Južnega tečaja za vse južne dežele, to so Južna Amerika, Avstralija in Južna Afrika, v vremenoslovskem pogledu nezaslišan preobrat. Vse okoli Južnega tečaja nameravamo namreč postaviti ne samo geološke in potresomerske postaje, temveč tudi meteorološke opazovalnice, ki bodo s svojimi napovedmi in dognanji utegnile odločilno vplivati

Bela tišina

Tristan da Cunha

Čudni gostje na samotnem otoku

Tristan da Cunha (izg. Kunja), otočje v južnem Atlantiku, južno-zapadno od Rtiča dobre nade, sestoji iz treh otokov ognjeniškega izvora. Največjega imenujejo Tristan; ta otok je ugasel vulkan, visok po nekod do 2600 m, površina ima pa 116 kvadratnih kilometrov.

Takšen je popis tega otočja v zemljepisnih knjigah preteklega stoletja. Kljub romantičnemu prizvoku imena največjega otoka te skupine, se še doslej po svetu ni razvedela zanimiva zgodovina otoka Tristana in njegovih čudaških prebivalcev.

Ime je dobil po nekem Portugalcu, ki ga je leta 1506 odkril in že takrat opozoril pomorščake na njegovo ime: otok je skoraj okrogel in je nadvse pripravnost pristanišče za ladje, ki ne vozijo po določenih plovnih smereh v Atlantskem oceanu. Tukaj se lahko preskrbijo z vodo, s čimer si prihranijo pristajanje ob Rtiču dobre nade. Razen tega je lov na želve na otočju silno obilen, kajti milijoni živali žive že od pamтивека na tej celini. Kesneje je prešel otok v britsko oblast. Ko je bil Napoleon I. ujet na Sv. Heleni, so za edli britski vojaki tudi otočje Tristan da Cunha, da bi preprečili ponoven beg velikega Korzičana. Leta 1821. je vojaštvo zapustilo otočje. Toda ni mu bilo namenjeno, da bi ostalo za zmerom neobljudeno. Angleškemu desetniku Williamu Glassu in dvema pomorščakoma se je namreč posrečilo dobiti od poveljnika dovoljenje za naselitev. Kmalu na to je pristala na otoku angleška ladja in pripeljala potrebno orodje in zakonske žene vseh treh Robinsonov. Bilo je torej samo šest ljudi, ki so imeli toliko poguma, da so pričeli novo življenje, daleč od kakršnihkoli človeških mejašev. Tveganje poskus!

Polagoma se je »prebivalstvo« prišlo močiti. Dečki so se igrali v ugaslih in divje razkosanih žeknih ognjenika, dočim so vzgajali delnice strogo in pobožno. Fantje so zrasli v močne, pogumne in spretnosti ribiče, ki so v majhnih čolnicah po cele dneve veslali po debelem morju in okoli otočja, iščoč hrane za svoje in zase. Toda tudi v zgodovini te male državice je neka temna stran. L. 1885. je divjal na otočju Tristan da Cunha silovit orkan. Skoraj polovica moških, ki so bili takrat daleč na debelem morju in lovili ribe, se ni nikoli več vrnila v domači pristan...

Le redkokdaj imajo samotni otočani obisk iz »našega sveta«. Minilo je do današnjega dne že dobri dve leti, odkar je pristal poslednji parnik ob otoku. Kapitan tiste ladje, Šved Lars Christensen, je tole poročal o tem obisku:

»Sprejel me je poveljnik otoka, Glass. Ko sem se čez čas začudil, da so na otoku nemara samo tri družine, so mi stvar pojasnili. Prvotno so se pred dobrimi sto leti priselile semkaj tri zakonske dvojice in tu za stalno ostale. Prav težko sem se sporazumel s prebivalci te samotne celine, čeprav govorim pravo angleščino z lepim naglasom. Ti ljudje se namreč menijo v nekem narečju, ki ga menda že več ko pol stoletja živ krst več ne govori. Zenske so oblečene dobesedno predpotopno; stavil bi, da bi težko našel krojača, ki bi mogel brez zgodovinskega poznavanja noš napraviti takšno obleko; nič

drugega je ni kakor sami nabori in gube. Moške obleke so preproste. — Take pač, kakor jih nosimo mi pomorščaki še današnji dan. Visoki škornji do bokov, jopiči iz težkega blaga, kakor so jih nosili naši pradedje in jih nosimo še mi ob hudem vremenu.

Zanimivo je zlasti to, da ni na vsem otoku nikogar, ki bi se točno spoznal in zanimal za koledar. — Še »uradno« koledarsko štetje poveljnika je za nekaj dni navzkriž z našim. Tudi to mi je vsegamogočni otočan razložil. Mnogokrat se je primerilo, da se cele tedne ni nihče brigal za koledar, no, in kesneje so pač po spominu odčrtali nekaj dni in pričeli znova šteti tam, kjer se jim je zdelo prav.

Če človek opazuje to lepo urejeno življenje, tako tiho, mirno in brez vsakega šuma in ropota, se mu nehote vsili spoznanje: kaj je neki tem dobrim ljudem mar koledar, petek ali svetek?

Hišice otočanov so zvečine zgrajene iz delov razbitih ladij, časih stoji kje del ladjinega ogrinja in vanj je utvorjena brana, nanj pa streha. — Tukaj pod 40. stopinjo južne širine

velja še zmerom stara pravica: Kdorkoli kaj najde na obali, njegovo je. Sicer pa, kakšni oblasti neki bi naj najdene stvari oddajali?

Seveda ne poznajo ti ljudje ne radija, ne kina, ne časnikov, kajti za 150 ljudi bi bil to res luksuz. Pač so me pa resno naprosili, naj rojakom »tam zunaj« povem, naj jim nikar ne pošiljajo svetega pisma s parniki, ki od časa do časa pristajajo, kajti med 150 prebivalci so jih doslej razdelili že 600.

Moški si žele dobrega tobaka, na prošnjo žena pa niti kapljice alkohola, ženam bi pa dobro rabili šivalni stroji in več stotisoč metrov sukanca.

Pred nekaj dnevi smo brali, da sta se zdaj napotila dva angleška študenta iz proste volje na otok, da tam v miru in samoti skončata svoje nauke. (Pametno!) — Prvi je 27-letni Francis K. Pease, drugi pa njegov prijatelj in tovariš Edvard B. Marsh, ki mu je komaj 21 let. V svrhu temeljitega študija meteorologije in mineralogije sta priredila zbirko, ki jima je vrgla toliko, da sta si nabavila vse potrebne znanstvene priprave in aparate. Morda sta se že vkrcala na jadrnico, ki odpluje iz Southampton na dolgo potovanje in se bo na poti ustavila tudi na otočju Tristan da Cunha.

Lov za zlatom

Radij - demanti - zlato!

Trije narodi sestavljajo odprave, ki naj bi po točnih dognanjih znanstvenikov in raziskovalcev poiskale neizmerne zaklade in obogatile s svojimi najdbami človeštvo za celih 18 milijard dolarjev. Vse tri vlade si obetajo od teh odprav velikih uspehov.

Golkondski demanti

Nedavno tega je dospel iz Londona lakonsko poročilo: na prodaj je pristni 76 karatni demant »golkonda«. Dragulj je bil nekoč last habsburške dinastije, poslednji lastnik je pa bil nadvojvoda Jožef.

Golkonda — dragoceni kamen iz najskrivnostnejših demantnih ležišč. Čeprav je s tem prekrasnim draguljem zvezana krvava usoda, so vendar golcondski demanti zaradi svoje

neprekosljive čistosti in sijaja najslavnejši dragulji.

Od ponudbe je odvisna cena! V resnici je le prav malo pristnih »golkondov«. Vemo pač, da jih je v zakladnicah indskih maharadžev na kupe, toda tem nekdanjim indskim suverenom ni do tega, da bi jih kakorkoli že dali na razpolago angleškemu oblastniku. Da bi pa še bolj zabrisali izvor teh prekrasnih draguljev, so že zdavnaj opustili lovanje

Gospa Kleinova plete

Napisal Aladar Laszlo

Gospa Kleinova: »Kam, Ludvik?«
Gospod Klein: »V kavarno, srček.«
Gospa: »Počakaj še malo.«
Mož: »Zakaj?«
Žena: »Daj, podrži mi malo tole predeno, da navijem volno v klobučič...«
Mož: »Odkdaj pa navijaš volno, Matilda?«
Žena: »Odkar pletem šale.«
Mož: »Šale? Koliko šalov pa potrebuješ?«
Žena: »Zase nobenega. Saj jih pa tudi ne pletem zase, temveč za božična darila. V hudih časih živimo. V letu tisoč devetsto tri in tridesetem. Časi, ko so se dajala draga božična darila, so minili. Letos trgovin niti ne pogledam.«
Mož: »Zelo lepo, srček.«
Žena: »Vsaka bo dobila šal in — konec. Zdaj pa podrži volno.«
Mož (se zelo nerodno pripravi): »In kako dolgo bo trajalo to navijanje?«
Žena: »Danes bova hitro končala.

Navila bova samo za tri šale. Jutri pa...«

Mož (ves prestrašen): »Jutri? Kaj je pa jutri?«

Žena: »Jutri moraš priti nekoliko prej iz pisarne domov, da bova navijala volno za rute. Kako pa držiš roko, Ludvik?«

Mož (drži ves obupan volno): »Zakaj, ali ni mar prav?«

Žena: »Ne. Ne sklepaj mi rok kakor k molitvi, narazen jih drži, kakor da bi se čemu prav hudo čudil.«

Mož (drži roke narazen): »Ali je tako prav?«

Žena: »Letos ne bom tako neumna, da bi za vsakogar kupila drago božično darilo. Mama dobi ruto, Jolij in njeni dve hčeri dobe vsaka po en šal. Papa dobi sweater, Elli par pletenih rokavic za smučanje, Mia veliko ruto, Bertold par dokolenk, stric Maks pa par nárokov. Že spet si sklenil roke!« (Navija dalje.)

Mož: »In vse to hočeš naplesti?«
Žena: »Kaj misliš, da je to vse?

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

Odpremilja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vršil vse bančne posle najkulantneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Holandija: št. 1458-66, Dordrecht; Francija: št. 1117-94, Paris; Luksemburg: št. 5967, Luxemburg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice

v rudnikih Golkonde. Steherni — no misleči Indec čuva kraje teh zakladnih rudnikov kakor državno tajnost. Neki angleški znanstveni odpravi se je vendar na prav prebrisan način posrečilo najti golcondske rudnike in izmeriti njihov obseg.

Na osnovi načrtov, ki jih je ta odprava zrisala, se je napotilo nekaj angleških inženjerjev z najmodernejšimi pripravami v svetovno znane indske rudnike, da poiščejo tamkaj nekaj najlepših in največjih draguljev, kakor pravijo v »znanstvene namene«.

Za 3 milijarde zlata na dnu morja

Po uspelem dvigu nekaj zabojev suhega zlata iz potopljenega ladje »Egypt« se ne bo menda nihče norčeval iz načrta grške vlade. Na zapadni obali svoje dežele, v Navarin-skem zalivu nameravajo Grki potapljati izvežbane ljudi, ki naj bi poiskali zaklade, spravljene na 32 ladjah, ki so jih leta 1827 tamkaj potopili. Za izvedbo tega načrta je navezala vlada stike z največjimi in najznamenitejšimi podjetji za dviganje potopljenega brodograja in namerava še letos pričeti s tem velikim delom.

Grki menijo, da je na tem zgodovinskem kraju potopljenih za 3 milijarde suhega zlata. Skoraj vse ladje, ki so se takrat potopile, so turške, med njimi je tudi poveljniška ladja Ibrahima paše. Ta poveljnik je takrat na lastna usta izjavil turški vla-

Saj še nisem gotova. Pavla dobi pleteno vrhnje krilo, za hčerko gospe Soltesove bom spletla kostum za drsanje, za fanta pa šal. Karli dobi par debelih volnenih nogavic za lov. Ludvik, že spet si sklenil roke!« (Navija dalje.)

Mož: »Kaj ne bo nikoli konec tega prekletega predena? Iti moram.«

Žena: »Tako, samo poprej mi daj še denarja za volno in za pletilke pa modne liste. Zdajle v naglici ne morem natanko izračunati, koliko volne bom potrebovala. Za veliko ruto mislim, da bo dosti sedemdeset do osemdeset dek, za šal petnajst dek — mislim, da bom zaenkrat kupila pet kil volne.«

Mož: »Koliko?«

Žena: »Pet kil. In če bi kaj ostalo, bo kvečjemu za kakšno zimsko obleko za mestne sirote.«

Mož: »In koliko stane teh pet kil volne?«

Žena: »Skupaj z modnimi listi in pletilkami kakih petnajst sto Din.«

Mož (od osuplosti in groze nena doma razklene roke): »Ka-a-a-aj?«

Žena (zmagoslavno): »Vidiš, zdaj prav držiš roke!«

di, da je bilo samo na njegovi ladji za poltretjo milijardo Din zlata.

Grki čisto resno računajo, da se jim bo posrečilo rešiti iz hladnega morskogroba vse to zlato. Saj bo pa tudi njihovi državni blagajni prav prišlo, zato jim ga lahko brez nevoščljivosti privoščimo.

Radij s Quadra-Islanda

Radij, tajinstveno in blagodejno zdravilno sredstvo, je postal v sodobni medicini neobhoden. Iz vseh delov sveta se čujejo klici: Radija potrebujemo! Premalo ga imamo za ublažitev tolikih bolečin trpečega človeštva!

V belgijskem Kongu, domovini dragocene uranove rude, ki se iz nje pridobiva radij, so proizvodnjo tega zdravilnega sredstva monopolizirali

in ne popustijo niti beliča od odiruške cene. Svet si je oddahnil, ko so našli v severno zapadni Kanadi v Velikem medvedjem jezeru ameriški kemiki v uranovi rudi jezera tudi sledove radija, in še kako izdatne. V belgijskem Kongu je razmerje med radijem in rudo, iz katere se radij dobiva 1:10.000.000, v Kanadi pa 1:100.000! Do današnjega dne so pridobili že 4000 gramov radijevega barija!

Prava sreča bo pa, če so vesti resnične, da so našli severno od Vancouvera na Quadra-Islandu še večja in silnejša radijska polja, iz katerih namerava ameriška vlada pridobivati to dragoceno rudo. Poslala je tja veliko znansvetno odpravo, ki je že pričela delo v korist človeštva, pa tudi v korist ameriške državne blagajne.

Ljubosumna žena in akrobatika

Beograd, v decembru.

V majhnem srbskem mestecu se je nedavno zgodila ta čudna, tragi-komična zadevica.

Zakonca J., ki sta dotlej živela v neskaljenem in mirnem zakonu, sta se pričela lepega dne na žive in mrtve prepirati.

V mestecu se je nastanil majhen potujoči cirkus, ki je več dni zapored prirejal zanimive predstave. Največja atrakcija sporeda je bila drobna prikupna deklica, ki je izvajala svoje akrobatske umetnije kakor gibčna kača. Za to deklico se je navduševalo vse mesto, zlasti naš junak, petični in ugledni veletrgovec J. Sleherni večer je zahajal v cirkus in je na vso moč ploskal izvajanjem svoje miljenke.

V takem majhnem kraju je pač razumljivo, da se je razvedelo že čez nekaj dni, da je trgovec J. vsak večer v cirkusu in da nekam preveč navdušeno ploska mali umetnici. Ko je ta vest, ozaljšana kakor zmerom med klepetuljami, prišla na uho zakonski ženi gospoda J., se je spremenil njun udobni in prijetni dom v pravi pekel. Ubogi mož je na vse

kriplje zatrjeval svoji ženi popolno zvestobo, zavračal je vsak sum, da bi bil zaljubljen v mlado drobno dekle in prisegal na pekel in nebo, da ga navdušuje zgolj dekletova gibčnost in akrobatska umetnost.

Tisti večer je povabil svojo ženo s seboj v cirkus, da podkrepí svoje dokaze s tem, da si bo na lasne oči ogledala veliko umetnost mladega dekleta. Ljubosumna žena je s široko odprtimi očmi sledila sleherni kretnji gibčne deklice in je h koncu morala sama priznati, da je tako predvajanje res višek umetnosti, ki ga velja občudovati.

Odsihdob je uboga žena vsakikrat kadar je mož odšel z doma, poskušala posnemati razna zviranja, ki jih je videla pri dekletu v cirkusu. In res ji je uspelo, da je znala čez nekaj dni zviti eno nogo za vrat. Nekoga večera se ji je celo posrečilo, da je prekrizala obe nogi za vratom, toda to je postalo zanjo usodno. Ni in ni se mogla več vzravhati in v tem skrajno mučnem položaju je pričela obupno vpiti na pomoč. Ko so prišli sosedje in videli golo ženo, zvito na preprogi sredi sobe, z

Najrajši imam težko delo!

Veliko pospravilo je za me praznik. Kakor bi trenil, preženem nesnago... kakor bi mig-nil, napravim kuhinjo lepo snažno. Ognjišče očistim tako, da se lahko ogledate v njem. In kaj šele kuhinjsko oporvo! Ne — tega ni mogoče popisati. Pridite hitro pome k trgovcu!

VIM

ČISTILKA VIM ČISTI VSE!

nogami prekrizanimi za vratom v klobčič, so jadrno pobegnili in hipoma raznesli na vse vetrove vest, da je hudič obsedel ubogo trgovčevno ženo in jo zvija na nečloveške načine. Šele ko se je čez uro vrnil

mož domov, je rešil svojo ljubo ženo iz tega mučnega položaja.

Pravijo, da se imata zdaj še rajši, kajti dobra ženica je hotela samo bolj ugajati svojemu možu in se je zato urila v akrobatiki.

Na pomoč, miš!

Berlin, v decembru.

Podzemeljski vlak drvi. Vozovi so natlačeno polni. Le oddelki za kadilce so nekoliko praznejši. Ljudje stojijo ali sede, bero časnike ali knjige, drugi gledajo po sosedih: vsi si pač skušajo neprijetno vožnjo skrajšati, kakor vedo in znajo.

Zdajci pa v enem izmed vagonov oživi. Pri vratih švigne plaho nekaj sivega, štirinogega. Mlad mož z objestno poveznjeno čepico je prvi za-

pazil. V obeh se mu sumljivo zasveti, ko seže z roko po begajoči miški. Zaenkrat še nihče nič ne ve o tem »zastonjkarju« v vlaku, ker je živalca še pravkar ponižno čepela pod klopjo. Mladenič vzame kos papirja iz žepa, zavije vanj svojo najdbo in spusti drobni zavojčič kakor po nerodnosti med dve dami, ki sta mirno sedeli in se pogovarjali.

Da ste ju videli, s kakšnim vrisčem sta planili pokoncu! Au — miš! Na pomoč! Miš! vrešči vse vprek. Vsa zbegana skače žival po zelenem usnju sem in tja, ne vedoč, kam bi se skrila. Kakor bi trenil, se je cela klop izpraznila. Ljudje se gnetejo po hodniku. Kako strašno, če bi se miš vtihotapila v rokav, ali na naročje, ali pod plašč, ali šinila po hrbtu navzgor, ali celo... Bujna domišljija jim slika najstrašnejše možnosti, ki sploh niso možne. Zakaj najbolj strah je sirotne miške same, ki ne ve, kam bi se zatekla.

Potniki na klopi nasproti se pa imenitno zabavajo. Delajo se pogumne in junaške, saj se njim ne more nič zgoditi. Toda ko miš nenadoma skoči na tla, potegnejo vendarle noge oprezno k sebi.

Mladenič z objestno čepico si je pa vteknil roke v hlačna žepa in se zadovoljno reži. Take zabave se ni nadejal!

Ko zavozil vlak na postajo, se povzročitelj te panike nepričakovano pojavi kot rešitelj. Lepo previdno vjamme miš, pobere papir in jo lepo vanj zavije. Kakor v začetku. Potem smeje se izstopi in se preseli v drugi voz.

Tam se teater lahko vnovič začne. In vsa ta zabava ga stane le par grošev, kolikor je dal za vožni listek.

— V nedeljo sta prišla bolgarski kralj in kraljica k jugoslovanskemu kraljevskemu paru v Beograd uradno na obisk. Prebivalstvo jima je priredilo zelo pri-srčen sprejem. V Beogradu sta ostala tri dni.

— V Španiji so pri volitvah zmagali desničarji, katoličani in monarhisti.

— 17½ milijona prebivalcev ima Turčija po najnovjšem štetju. Njeno ozemlje meri 763.000 km². Lansko leto se je rodilo 578.000 Turkov, umrljivost je pa znatno padla, tako da znaša prirastek turškega prebivalstva na leto 400.000 duš.

— Na ponarejeno srečko je dobil pri francoski državni loteriji neki možak en milijon frankov (3 milijone Din). Nekaj ur nato je nekdo drugi predložil pravo srečko. Seveda so mu morali gladko izplačati milijon. Sleparka so že našli. Pravi, da je dopisal številke na srečko za šalo. Denar je deponiral v banki.

— Še ena v zvezi s francosko loterijo, to pot tragi-komična. Zadel je milijon neki bolnik v bližini Rennesa. Preden ga je utegnil dvigniti, je umrl. Ko je bil že v grobu, je sorodnike groza obšla: pozabili so bili vzeti srečko iz pokojni-kove suknje. Prosili so oblast, da smejo grob odpreti, pa bo težko kaj; francoski zakonik je namreč silno pedanten in do-voljuje odkop grobov samo v čisto dolo-

čenih primerih. Na iskanje srečk pa zakonodajalec ni mišlil...

— Popeln denarni pomeni prohibicija v Ameriki. Zdaj, ko se jo definitivno ukinili, so napravili bilanco 13letne alkoholne suše. Boj proti alkoholu je požrl 14 milijard zlatih dolarjev (1000 milijard dinarjev) in zahteval 250 smrtnih žrtev, 45 milijard so pa Američani izdali za nezakonito izdelavo ali vtihotapljenih alkoholnih pijač. In še za en blagoslov se ima USA prohibiciji zahvaliti, za čikaško razbojništvo, saj se je na sedanjo »višino« popelo največ po zaslugi gangstrov, t. j. tihotapev alkohola.

— Vsak dan si na vsem svetu vzame 10.000 ljudi življenje, pravi statistika Zveze narodov. Najpogostejši so samomorji na Saksonskem, najmanj jih je v Ameriki in Južni Afriki. Med prestolnicami je na prvem mestu Budimpešta (49 samomorov na 100.000 prebivalcev).

— Največje letališče v Evropi dobi Milan. Graditi so ga že zaželi, vsa dela bodo pa trajala tri leta. Stalo bo 40 milijonov lir. Milan slovi že po tem, da ima največje železniško postajo v Evropi.

— Tudi žrtev katastrofe »Titanica« iz leta 1912 je nekdanji krmarski častnik veleparnika, Robert Hitchens. Te dni ga je londonsko sodišče obsodilo na pet let ječe, ker je hotel v prepiru ustreliti nekoga svojega prijatelja. Hitchensa je katastrofa »Titanica« tako pretresla, da se je vdal pijači in začel duševno propadati.

— Lurška Bernadette Soubirous, ki se ji je sredi preteklega stoletja prikazovala Marija, je papež proglasil za svetnico.

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

45. nadaljevanje

Obiskovalec očitno ni bil dobro razložil njegovega obraza, ki je bil v senci; drugače bi ga bil njegov izraz gotovo osupil. Spoštljivo ga je pozdravil in mu dejal, da ga je prišel prositi nasveta in pomoči. Na medicinski fakulteti, kamor se je bil vpisal pred nekaj meseci, se je zanimal najbolj za duševne bolezni in tako je izvedel, da je on, Horvin, najznamenitejši strokovnjak za te stvari. Kirurg ga je nemo poslušal; v glavi mu je še vse brnelo od nezasičenosti tega naključja. Nekoliko se je osvestil šele tedaj, ko mu je začel mladi mož pripovedovati, zakaj je prav za prav prišel. Eden njegovih sorodnikov, neki stric, si je moral pred kakimi osemnajstimi leti zaradi smrtonosne rane, ki jo je dobil pri železniški nesreči — kirurg je prisluhnil — dati operirati lobanjo. Od takrat je izgubil spomin in razum. Pred kratkim je pa dognal, da je kirurg takrat namenoma, iz maščevanja — Horvin je vztrepetal — operacijo slabo izvršil; v ta namen mu je bilo treba (kolikor lahko sam presodi na podlagi svojih dosežanih študij) samo pustiti drobec nalomljene koščice v možganski opni. Zdaj bi pa prosil njega, najznamenitejšega pariškega kirurga, če bi hotel njegovega strica operirati in pogledati, ali mu lahko vrne spomin in razum. Operacija bi se morala izvršiti skrivaj, da njegova mati ne bi izvedela o njej prej, kakor bo izvršena; to bi bilo tem lažje, ker je dala nesrečnega pred kratkim prepeljati v neki sanatorij. Vprašanje honorarja je postranska stvar, ker je njegova mati milijonarka. Samo če bi gospod doktor hotel...

Horvin dolgo ni mogel odgovoriti. Preveč nenadejano je vse to prišlo, kakor strela z jasnega neba je bilo udarilo vanj. Vsa sreča, da je bil na glasu kratkobesednega in zadržnega moža; drugače bi bil moral mladega moža obiti sum, ko je čez dolgo časa od silne razburjenosti komaj razumljivo zamrmral, naj pride jutri, da si stvar premisli.

In zdaj je razmišljal o tem prečudenem naključju in o posledicah, ki jih bo še imelo. Prišlo mu je na um, da bi poiskal Ilono in jo prosil za pomoč; toda takoj je to misel spet pregledal. Ne, ne sme prej pred Ilono, dokler ne popravi svojega greha.

Da, iztrgati mora nesrečnega Cirila Milavca večni temi, ki ga je bil pehnil vanjo. Vrniti mu mora zavest, razum in življenje. Potem šele sme pričakovati, da mu bo Ilona odpustila. Za svojega sina se ni bal; vedel je, da mu bo ohranil spoštovanje, brez katerega si poslej ni več mogel predstavljati življenja — vedel je to, čeprav je bil le nekaj minut z njim. In vedel je tudi, da ga že zdaj ljubi, z vso očetovsko ljubeznijo, z vso svojo krvjo, z vso svojo dušo. In če že ne zaradi Ilone, mora zaradi svojega sina popraviti svoj mladostni greh.

Ob teh mislih se mu je njegov mračni obraz razvedril. In zamrmral je:

»Moram... moram ozdraviti tega človeka!«

Toda komaj je izgovoril te besede, ko se mu je spet stemnil obraz. Druga misel ga je bila prešinila:

»Milavec bo vse izdal, ko se mu bo vrnil razum... In moj sin bo izvedel, kdo sem... in preklinjal me bo...«

Le kako je mogel prvi mah to prezreti? In obšla ga je zlovesča misel:

»Pa če Milavec umre?«

Stresel se je in mrzel pot mu je stopil na čelo.

»Ne,« je hripavo zamrmral, »ne, moj sin me ne sme preklinjati!...«

Po Frančevem obisku pri dr. Horvinu je zavladala v njegovem sanatoriju popolna tišina. Kirurg skoraj ni zapustil svoje sobe in je obiskal le tiste bolnike, ki so nujno potrebovali njegove pomoči. Pri kosilu je bil nem in še pogledal ni strežnika, ki mu je nosil na mizo. Asistenti so se spogledovali:

»Stari ima danes spet svoj dan!«

V takih trenutkih so se ga vsi bali in so gledali, da so bili čim delj od njega.

Tisto noč je dr. Horvin le malo spal. Še dolgo po polnoči so ga slišali, kako je hodil po sobi. Šele proti jutru je legel.

Ko je vstal, je bil zbit kakor po kdo ve kakšnem telesnem naporu. Ostal je v svoji sobi. Od časa do časa je zamrmral pred se:

»Boljše bi bilo, da ga ne bi več videl... boljše bi bilo, da ne bi prišel...«

V mislih je imel Franca. V njem se je bil boj. Boj med nasprotujočimi si čustvi. Kako naj se odloči? Za dolžnost ali za sebičnost, za žrtev ali za strahopetnost?

Zdajci je potrkalo. Sluga mu je najavil obiskovalca. Bil je prepričan, da ga ne bo sprejel. Zato se je tem bolj začudil, ko ga je vprašal:

»Kdo?«

»Oni mladi gospod, ki je že včeraj prišel.«

»Naj me počaka v sprejemnici.«

»Moj sin,« je zamrmral kirurg, ko je sluga zaprl vrata. »Prišel je!... Če ni govoril z materjo?... Kaj mi bo potem povedal?... In kaj naj mu odgovorim?«

Franco je čakal v sprejemnici. Radovedno, skoraj s pobožno spoštljivostjo je ogledoval preprosto in resno pohištvo te sobe, ki je v vsem izdajala domačina: učenjaka in neumornega delavca za blaginjo človeštva. In mladeničovo občudovanje do velikega kirurga, od njega, ki si je pridobil slavo in ime ne z reklamo ne z zvezami, temveč zgolj s svojim znanjem in delom — to občudovanje je v njem raslo od trenutka do trenutka. Njegovo čudaštvo, njegova odkrita robotost Franca ne samo ni od njega odbijala, temveč mu je celo vlivala še večje spoštovanje, še večje zaupanje. Tako je sedel v tej sobi skoraj plaho kakor vernik pred oltarjem.

Tedaj so se odprla vrata. Franco je vstal. Na pragu se je prikazal Horvin.

Mladi mož je nehote stopil proti starcu in mu ponudil roko. Zdravnik

jo je trepečoč prijel. Stisnil je zobe, da ne bi izdal silnega viharja, ki je divjal v njegovem srcu.

V trenutku je izpregledal, da je mladi mož ohranil svoje včerajšnje spoštovanje do njega. A potem Ilona še ne ve o sinovem načrtu?

Prve Frančeve besede so njegov strah še povečale:

»Ko sem včeraj odhajal od vas, sem se vprašal, ali spričo težkoč, ki me čakajo, če naj bi se operacija izvršila brez materine vednosti, ne bi bilo boljše, da ji vse povem... Toda po tehtnem preudarku sem si dejal, da je moja dolžnost molčati. Ali bi zdaj lahko izvedel, gospod doktor, kako ste se odločili?«

Horvin mu je ponudil stol.

»Vam se zdi operacija samo ob sebi umevna. Po zrelem preudarku sem tudi jaz prišel do istega zaključka... čeprav nisem popolnoma gotov, da mora uspeti. A če se pokažejo nepreračunljivi zapletljaj, ali ne bo potem vaša mati po pravici obsojila zdravnika, da je ravnal brez njegove vednosti in brez njenega pristanka?«

Franco je oporekel:

»S te strani se ne bojte ničesar, gospod doktor. Moja mati mi neomejeno zaupa in mi ne bo nikoli očitala, če kaj storim z dobrim namenom. Sicer pa bi bilo njeno zaupanje v vas in vaše sposobnosti, če bi vas poznala, prav tolikšno kakor moje. Ne, na vas ne bo nikake odgovornosti, samo na meni bo.«

»Ideal«

Kongresni trg 3

kemično čiščenje,
barvanje in svetlokanje

»Dobro... Prevzamem operacijo.«

»Kdaj bi smel na vas računati, gospod doktor?«

»Prej ne kakor prihodnji teden, ker imam te dni več težjih operacij. Recimo v ponedeljek zjutraj.«

Franco se mu je vroče zahvalil in se poslovil.

Zoper svojo navado je Horvin tisti popoldan odšel z doma. Krenil je v Bulonjski les in hodil ure in ure po najbolj samotnih poteh. Sprehajalci, ki so ga poznali, so se obračali za njim in drug drugemu prišepetavali:

»To je slavn kirurg Horvin.«
On jih ni slišal. Tudi videl jih ni. Mračen in zatopljen v svoje misli je stopal po drevoredu. In neprestano je vstajalo v njem vprašanje:

»Kaj naj storim? Kaj je moja dolžnost? Kje je rešitev?«

III

Operacija

Pod konec tedna je pisal Franco dr. Horvinu pismo. Sporočil mu je, da bi mu v ponedeljek okoli enajstih dopoldne pripeljal »bolnika«.

Mladi mož je izpolnil obljubo. Ne da bi bila njegova mati kaj vedela, ne da bi bila sploh kaj slutila, je šel v ponedeljek zjutraj po Cirila v zavod, kamor ga je bila Ilona spravila, in ga vzel s seboj.

Horvin ju je že čakal. Bil je nenavadno miren in se je popolnoma obvladal. Sklenil je bil iti do konca po poti, ki si jo je bil načrtal, neglede na posledice. Njegov obraz je bil re-

sen in otožen. Le v očeh mu je gorel čudno mračen ogenj.

Sluga mu je najavil obiskovalca, a še preden je vrata za seboj zaprl, so se spet odprla in prikazal se je Franco, vodeč Cirila za roko.

Za trenutek sta si zločinec in njegova žrtev stala nasproti, iz oči v oči. Horvin je bil prvi, ki je ves blede umeknil pogled. Toda Milavec ga ni bil spoznal.

Tedaj je Franco stopil naprej in pozdravil:

»Gospod doktor, pripeljal sem vam svojega nesrečnega strica, ki sem vam o njem govoril.«

Kirurg se je bil med tem nekoliko zbral. Njegove oči so se spet uprle v Milavca, ki se je z otroško radovednostjo razgledoval okoli sebe. Dolgo ga je opazoval. Toda njegov obraz ni zdaj z nobeno črto izdal viharja, ki je divjal v njegovi duši.

»Ne kaže, da bi trpel,« je stvarno pripomnil.

»Telesno res ne trpi,« je odgovoril Franco. »Še nikoli nisva z materjo slišala tožbe iz njegovih ust.«

Ciril je radovedno hodil po sobi. Horvin in mladi mož sta se med tem dogovorila, da bo operacija čez dva dni, v sredo ob devetih zjutraj. Dotlej bo kirurg pacienta vestno in temeljito preiskal.

Zvečer se je Franco skrbno varoval, da bi materi izdal, kaj se pripravlja. Zadnje dni je bila Ilona prehlajena in je skoraj ves čas ležala. To je njenemu sinu nemalo olajšalo izvedbo njegovega načrta. Že dalj časa se je namreč Ilona pripravljala, da pojde obiskat Cirila; zaradi bolezni pa seveda ni mogla. Zdaj ji je bilo že toliko bolje, da je vstala in posedala v naslanjaču.

»Kako se nocoj počutiš, mamica?« jo je ljubeče vprašal Franco.

»O, dosti bolje... Mislim, da bi v nedeljo že lahko šla v Joinville obiskat najinega nesrečnega prijatelja.«

»Ne, mamica, v nedeljo bi bilo še pre zgodaj... Utegnila bi se iznova prehladiti.«

»O, tega se ne bojim. Pazila se bom. Tudi zdravnik mi je dejal, da je dobro, če se malo izprehodim.«

»Misliš?«

»Saj že te dni samo polegam. Da, v nedeljo pojdeva!«

»Nu, dotlej imava še nekaj dni časa... Kdo ve, kako se do takrat še stvari obrnejo!« Na tihem si je pa dejal: »Če Bog da, ne pojdeva v Joinville, temveč v Neuilly, na kliniko doktorja Horvina. Zakaj takrat bo mamica že vse vedela in bo srečna kakor že dolgo ne.«

Nameraval ji je vse izdati takoj drugi dan po operaciji... ali pa še isti dan. Povedal ji bo vse po pravici in njegova mati bo po tolikih letih prvič spet vesela in srečna.

V torek zvečer je postal Franco vzlic neomajni veri v kirurško spretnost dr. Horvina nekam nemiren. Pred oči mu je stopila vsa neizmerna odgovornost, ki jo je prevzel. Horvinova naloga se mu je nenadoma zdela nadčloveška, da bi jo mogel še tako spreten kirurg srečno izvršiti.

V teh dvomih se je vprašal, ali ne bi bilo bolje, da se že zdaj materi izpove. Toda to misel je hitro odpodil. Ne, tega ne sme. Počakati mora.

Ilona je opazila njegov nemir. Hotela je brati v njegovih očeh. Toda sin se ji ni prav upal pogledati v oči...

»Franco,« je tedaj vzkliknila in njen

glas je bil čudno žalosten, »neka skrivnost je v tvojem življenju...«

Sin je tajil in se branil, a tako nespretno, da so se njeni dvomi še utrdili. Silila je vanj z vprašanji in ker Franc ni znal lagati, je naposled na pol priznal:

»Da, mamica, ugenila si... Toda prosim te, nikar me nocoj ne izprašuj! Jutri ali pojutrišnjem ti vse povem.«

Njen obraz se je še bolj razžalostil. Franca je zbolelo v srce.

»Oh, ne boj se, mamica... Nič hudega ni! Nikar si ne delaj težkih misli... zakaj tisto, kar ti bom povedal, te bo samo razveselilo.«

»Razveselilo?«

»Da, mamica... vsaj prepričan sem.«

»A zakaj mi ne bi že nocoj povedal?«

»Ker nocoj še sam nisem prav na čistem... Ker ti ne bi maral zbuhati krivih nad... jutri bom pa vse vedel.«

Objel jo je in vroče poljubil. Drugo jutro, preden je odšel z doma, je vzkliknil v slovo:

»Drevi, mamica... drevi boš izvedela.«

Ilona je ostala sama, sama s svojimi tesnobnimi mislimi. In venomer se je s temnimi slutnjami v srcu izpraševala:

»Kaj mi bo povedal? Kakšno more biti veselje, ki je nanj namigaval?«

Ko je prišel mladi mož ob devetih v sanatorij dr. Horvina, je bilo že vse pripravljeno za operacijo. Kirurg ni to noč spet skoraj nič spal; toda znal se je tako premagovati in kazati takšno hladnokrvnost, da ni nihče ničesar zasluhlil.

Kakšen sklep je spočel to noč, da je bil toli miren in hladen? Ali je pa bila negibnost njegovega obraza nemara samo krinka?

Franca je sprejel s svojo roboto prijaznostjo. Mladi mož je bil videti dosti bolj nervozen kakor kirurg.

»Snoči sem svoji materi že skoraj izdal, kaj se pripravlja,« je dejal.

Kirurg se je zdrznil.

»Snoči, tik pred operacijo? Ali je potem imelo zmisel, da ste ji tako dolgo prikrivali?«

»Ne morem za to, gospod doktor... Laž mi ne gre prav z jezika in oči me takoj izdajo. Mati me je obsula z vprašanji in sem se naenkrat zagledal v zagati. Izpregledala me je, ugenila, da ji nekaj prikrivam. Kaj sem hotel: objubil sem ji, da ji bom drevi izdal svojo skrivnost.«

»Zakaj že drevi?«

»Po operaciji bi bilo vendar brez pomena, da bi ji še dalje tajil resnico. Kakor sem vam rekel: lagati ne znam, in zato bi si čim prej hotel olajšati vest. Seveda je mater moje priznanje vznemirilo, toda podviral sem se in ji povedal, da jo bo to, kar ji imam povedati, razveselilo. Mislim, da sem jo na pol prepričal.«

Horvin se je zamislil. Nato je pa trznil in mladeniča hripavo pozval:

»Pojdiva!«

V prvem nadstropju je ležal Ciril Milavec na beli operacijski mizi — podobno kakor pred osemnajstimi leti. In kakor pred osemnajstimi leti se je kirurg ogrnil v belo haljo in si opral roke.

Grof MONTE-CRISTO

Roman

Napisal Aleksander Dumas

16. nadaljevanje

»Neki bogat Anglež, ki je bil zaprt v isti celici kakor Dantès, a so ga za druge restavracije izpuštili, je imel zelo dragocen demant. Ko je zapuščal ječo, se je hotel izkazati Dantèsu hvaležnega, ker mu je tako nesebično stregel, ko je ležal bolan, in mu je podaril ta demant. Jetnik pa ni maral z njim podkupiti ječarjev, dobro vedoč, da bi demant sicer vzeli, pa ga vendar izdali; zato ga je spravil kot veliko dragoceno stvar za slučaj, če bi ga kdaj izpuštili. Zakaj že ta demant sam bi mu bil zagotovil bogastvo.«

»Tak je imel, kakor pravite, tako veliko vrednost?« vpraša Caderousse in oči mu zagore od pohlepa.

»Kakor se vzame,« odvrne abbé; »za Edmonda vsekakor: cenjen je bil na svojih petdeset tisoč frankov.«

»Petdeset tisoč frankov!« vzklikne Caderousse. »A potem je moral biti najmanj tolikšen kakor oreh?«

»Niti ne; sicer pa lahko sami presodite, saj ga imam pri sebi.«

S temi besedami potegne abbé iz žepa majhen tok iz črnega safijana in ga odpre. Pred osuplimi Caderoussevimi očmi se zaleske-ta prekrasen kamen, vdelan v umetniško izdelano okovje.

»In tole je vredno petdeset tisoč frankov?« vpraša krčmar, zamiraje od pohlepnosti.

»Brez okovja, z njim vred pa še nekaj več,« odgovori abbé, zapre tok in ga spravi nazaj v žep.

»A kako ste prišli do tega demanta, gospod abbé? Ali vam ga je Edmond dal?«

»Da, pod pogojem, da mu izpolnim njegovo poslednjo voljo. Imel sem tri dobre prijatelje in nevesto, mi je dejal, in prepričan sem, da me vsi štirje grenko ob-jokujejo. Eden izmed njih se imenuje Caderousse.«

Krčmar vztrepeša.

»Drugi,« nadaljuje abbé, delaje se, kakor da ne bi bil videl Caderoussevega nemira, »drugi se imenuje Danglars; tudi tretji me je imel rad, čeprav mi je bil tekmeč...«

Peklenjski nasmeh spači Caderousseov obraz. Hotel je abbéju skočiti v besedo, le-ta mu pa ni dal.

»Počakajte, da dogovorim. Če imate kaj pripomniti, lahko pozneje storite. Tretji mi je bil tekmeč, pa me je vseeno rad imel; ime mu je bilo Fernand. Moja nevesta se je pa imenovala... Čakajte,« se zamisli abbé, »kako je bilo že nevesti ime?«

»Mercedes,« odgovori Caderousse.

»Da, da,« prikima abbé in nehoče vzdihne, »Mercedes ji je bilo ime.«

»In potem?« vpraša nestrpno Caderousse.

»Dajte mi kozarec vode!«

Caderousse mu je hitro prinese.

Abbé si natoči kozarec in ga izprazni na dušek.

»Kje sva se že ustavila?« vpraša nato in postavi kozarec na mizo.

»Pri nevesti, ki ji je bilo Mercedes ime.«

»Da, res. Pojdite v Marseille, mi je rekel Dantès, prodajte ta demant, razdelite izkupiček na pet delov in jih dajte onim petim bižjem, ki so me edina ljubila na širnem svetu.«

»Kako? Na pet delov?« se začudi Caderousse. »Saj ste mi vendar le štiri osebe naštel!«

»Ker je peta mrtva, kakor so mi povedali... namreč Dantèsov oče.«

»Da, res je,« zamrmra Caderousse, plen nasprotujočih si občutkov, »siromak je umrl.«

»To sem v Marseillu izvedel,« povzame abbé, le težko se premagujoč, da ohrani ravnodušnost. »Toda od njegove smrti je minilo že toliko let, da nisem mogel dognati nič podrobnejšega... Ali nemara vi kaj več veste, kako je starec umrl?«

»Mislim da!« vzklikne Caderousse. »Saj sva si bila soseda! Bogu bodi potoženo: siromak je umrl komaj leto dni po izginotju svojega sina.«

»Kaj mu je pa bilo?«

»Zdravniki, ki imajo za vsako bolezen posebno ime, so rekli, da so se mu čreva vnela; jaz sem ga pa videl, kako je umiral, in zato pravim...«

»Kaj pravite?« vpraša z zami-rajočim glasom duhovnik.

»Da je od lakote umrl.«

»Od lakote!« se zgrozi abbé in skoči s stola. »Od lakote! Še žival ne umre od lakote! Psov, ki se potepajo po ulicah, se človek usmili in jim vrže kosček kruha, a človek, še kristjan povrh, je moral umreti od lakote, sredi med ljudmi, ki se takisto imajo za kristjane! O, saj ni mogoče! Ne, ni mogoče!«

»Kar sem rekel, sem rekel, odvrne Caderousse.

»In nisi prav storil,« se tedaj začuje glas s stopnic. »Kaj se mešaš v te reči?«

Moža se obrneta in zagledata izza stopniške ograje koščeni Carcontin obraz. Privlekla se je bila na stopnice in prisluškovala, kaj moža govorita.

»Kaj se ti mešaš v to stvar, žena?« jo zavrne Caderousse. »Gospod bi rad vedel nekatere reči, in vljudnost zahteva, da mu postrežem.«

»Že mogoče, toda previdnost zahteva, da mu ne postrežeš. Bedak, ali mar veš, zakaj te izprašuje?«

»Z najboljšim namenom, gospa, zanesite se,« se oglasi abbé. »Vašemu možu se ni treba bati, če mi bo vse po pravici povedal.«

»Ni se mu treba bati! Ha, ha, saj poznam take reči! Vam pride človek in reče: 'Saj se vam ni treba bati!' pa gre, ne da bi se

Naš pravi domači izdelek!

zmenil za svoje obljube. In lepega dne pride nesreča v hišo, da nihče ne ve, od kod ne kako!«

»Ne bojte se, dobra žena, jo skuša potolažiti abbé. »Od mene vas nesreča ne bo zadela, lahko mi verjameste.«

Carconté zamomlja nekaj pred se, nato pa spusti glavo spet na kolena, delaje se, kakor da ji ni več mar, kaj moč govori, pa si naj tudi sam pripiše vse posledice; vzlic temu je pa skrivaj stregla na razgovor in ji ni niti besedica ušla.

Med tem je bil abbé popil drugi kozarec vode in se zbal.

»Nesrečnega starca,« povzame nato, »so torej vsi zapustili, da je moral tako žalostno umreti?«

»O, ne, gospod! Ne Mercedes ne gospod Morrel ga nista zapustila; toda starec je tako zasovražil Fernanda, da ga ni mogel niti videti — tistega Fernanda, je posmehljivo dodal Caderousse, »o katerem vam je Dantès dejal, da je eden izmed njegovih prijateljev.«

»Tak ni bil njegov prijatelj?« »Gaspard!« zavrešči takrat žena z vrha stopnic, »premisli kaj boš zinil!«

Toda Caderousse se ne zmeni za ženino svarilo. Preveč se je bil že razvnel.

»Ali more biti človek prijatelj tistemu, čigar žene si želi? Dantès je bil človek zlatega srca; zato je imel te ljudi za svoje prijatelje. Ubogi Edmond!... Sicer je pa boljše, da tega ni izvedel; drugače jim še ob smrtni uri ne bi bil mogel odpustiti... In recite, kar hočete,« vzklikne krčmar, »mene je kletve mrtveca bolj strah, kakor mržnje živih.«

»Tepecl!« sikne Carconté.

»Ali mar veste, kaj je ta do-zdevni prijatelj Dantèsu napravil?« vpraša abbé.

»Kaj ne bi vedel!«

»Storj kakor veš, Gaspard,« se spet oglasi žena s stopnic, »toda če me hočete ubogati, boš molčal.«

»To pot utegneš prav imeti, žena.«

»Torej mi ne mislite povedati?« vpraša v drugo abbé.

»Počemu?« skomigne Caderousse. »Če bi bil mladenič še živ in bi prišel k meni, da mu

povem, kdo je njegov prijatelj in kdo sovražnik, bi bila stvar druga. Ker pa sami pravite, da počiva pod rušo, je nezmislno o tem govoriti, saj ne more nikogar več sovražiti, pa tudi maščevali se ne more.»

»Po tem takem naj nagradim ljudi, ki sami pravite, da so bili ubogemu Dantèsu vse prej ko zvesti prijatelji?«

»Hm, to ste speš prav pripomnili,« prikimu Caderousse. »Vrhu tega — kaj jim bo danes Edmondova zapuščina? Kaplja vode, ki kane v morje.«

»Ne glede na to, da lahko tebe z eno samo besedo pogube,« se oglasi žena.

»Kaj so postali tako bogati in mogočni?«

»Mar res ne poznate njihove istorije?«

»Nel Ali mi je ne bi povedali?« Caderousse se za trenutek zamislil, nato pa odkima.

»Ne, predolga bi bila.«

»Kakor mislite, prijatelj,« odgovori ravnodušno abbé, »vaši pomisleki so tehtni, zato ne govoriva več o tem. Kaj je bila prav za prav moja naloga? Gola formalnost. Zato bom demant pač prodal.«

In potegnil je dragulj iz žepa, da so se Caderousseve oči speš pasle na njem.

»Žena, pridi in poglej!« vikne hripavo krčmar.

»Demant?« pisne Carconte in pride nekam hitro po stopnicah dol. »Kaj je s tem demantom?«

»Ali nisi slišala? Ta demant je dobri fant n a m zapustil, svojemu očetu, Fernandu, Danglarsu, meni in Mercèdi, svoji nevesti. Petdeset tisoč frankov je vreden.«

»Jej, kako je lep!« vzklikne pohlepno Carconte.

»Torej pripada petina te vsote nama?« vpraša Caderousse.

»Da, prijatelj,« odvrne abbé, »in četrtina deleža Dantèsovega očeta; mislim, da je pravično, če ga razdelim med vas štiri.«

»In zakaj med nas štiri?« vpraša Caderousse.

»Ker ste bili vi štiri Edmondovi prijatelji.«

»Izdajalci niso prijatelji!« zamrmra žena.

»To sem tudi jaz rekel,« pritrди Caderousse. »Nagraditi izdajo je zločin, skoraj bi rekel bogokletstvo.«

»Sama hočeta tako,« odgovori mirno abbé in spravi demant speš v žep. »Zdaj mi pa dajte naslove Edmondovih prijateljev, da bom mogel izpolniti njegovo poslednjo voljo.«

Znojne kaplje vstanejo na Caderoussevem čelu. Abbé odrine stol, stopi k vratom in pogleda, ali je konj še na svojem mestu; nato se počasi vrne nazaj.

Mož in žena se spogledata z nedopovedljivim izrazom.

»Demant bi bil lahko samo najin,« zajecija Caderousse.

»Misliš?«

»Duhovnik pač ne bo lagall!«

»Stori, kakor veš! Jaz se v to stvar ne vlekem več.«

S temi besedami se je odzibala po škripajočih stopnicah v svojo sobo. Vzlic silni vročini so ji mrzlično šklepetali zobje.

»Mislim, da je res najboljša, če

mi vse poveste,« povzame takrat duhovnik. »Ne da bi mi bilo toliko do vaših tajnosti; hotel bi le verno izpolniti voljo vašega prijatelja, in pri tem mi ravno vi lahko dosti pomagate.«

»Naj bo,« odgovori Caderousse, ves žareč od pohlepa. Nato stopi k vratom, jih zaklene in za vsak slučaj še zapahne. Abbé se je med tem presedel v kot, da bo udobneje poslušal; sedež si je kakor po naključju izbral tako, da je sam ostal v senci, njegov sobesednik pa v solncu. Sklonil je glavo in prekrizal roke ter nestrpno čakal, kdaj bo Caderousse začel.

Med tem je krčmar primeknil pručico in sédel abbéju nasproti.

IV

Caderousseova povest

»Pred vsem, gospod abbé,« izpregovori Caderousse, »vas moram prositi, da ne boste nikoli izdali, od kod imate podatke, ki vam jih bom dal; zakaj ljudje, ki vam bom o njih govoril, so bogati in mogočni, in če le z mezinčcem zganejo, me zdrobe v prah.«

»Bodite brez skrbi, prijatelj! Duhovnik sem, in izpovedi ostanejo zaprte v mojih prsih. Ne pozabite, da je moj edini namen dostojno izpolniti poslednjo voljo najinega prijatelja. Govorite torej brez ozirov, pa tudi brez sovrašva; povejte mi samo golo resnico. Oseb, o katerih mi boste pripovedovali, ne poznam in jih najbrže nikoli ne bom poznal. Vrhu tega nisem Francoz, nego Italijan; tudi sem v službi Boga in ne ljudi, in se bom speš vrnil v samostan, ko izpolnim poslednjo voljo umirajočega.«

Ta toli določna izjava je Caderousse pomirila.

»Če je tako, je ne samo moja želja, temveč celo dolžnost, da vam razkrijem pravi obraz tistih, ki jih je imel ubogi Edmond za svoje zveste prijatelje.«

»Začniva z njegovim očetom, če vam je prav. Edmond mi je dosti govoril o sivolasem starčku; hudo rad ga je imel.«

»Zgodba je zelo žalostna,« odvrne Caderousse in vzdihne. »Začetek vam je najbrže znan?«

»Da,« prikimu abbé, »Edmond mi ga je povedal do fisticga trenulka, ko so ga aretirali v neki krčmi blizu Marseilla.«

»Ko so Dantès odpeljali, je takal gospod Morrel od Poncija do Pilata in prosil in rotil, a zaman. Stari Dantès se je vrnil domov, slekel svatovsko obleko in hodil ves dan po sobi gor in dol. Še zvečer ni legel spaš; stanoval sem namreč takrat pod njim in sem vso noč slišal njegove korake, ker tudi sam nisem mogel zaspati.«

Drugo jutro je šla Mercedes v Marseille prosit državnega pravdnika priprošnje; opravila ni nič. Tudi starca je pri tej priliki obiskala. Videč njegovo gorje, ga je hotela vzeti s seboj, da bi mu laglje stregla; toda starec se ni dal preprositi. »Ne,« je dejal, »ko se bo moj sin vrnil iz ječe, se bo najprej pri meni oglasil. Kaj bo rekel, če me ne bo dobil?« Te besede sem slišal na stopnicah; prisluškoval sem, ker sem upal,

V 24 URAH

barva, pilisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in ilka domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

da se bo Mercèdi le posrečilo spraviti ga s seboj, zakaj ti ne preštani koraki nad glavo mi niso dali miru.«

»Pa niste šli sami prav nič tolažit nesrečnega starca?« vpraša duhovnik.

»Človek tolaži samo ljudi, ki si tolažbe žele,« odgovori Caderousse, »on je pa ni maral. Razen tega se mi je zdelo, da me ne gleda rad. Toda neke noči so mi njegove tožbe šle le preveč do živega in sem sklenil stopiti k njemu, da ga malo potolažim. Nisem pa še bil pri vratih, ko so tožbe prestale; začel je moliti. Ne znam vam ponoviti besed, ki jih je našel za svoje srce trgajoče prošnje. Nisem hinavec in jezuitov ne maram, zato sem si tisto noč dejal: sreča, da sem sam, zakaj če bi imel otroke in bi moral toliko trpeti kakor nesrečni Dantèsov oče, pa ne bi našel v svojem srcu besed, s katerimi se je nesrečnež obračal na Boga — tako mi vere, šel bi in bi se vrgel v morje, da mi ne bi bilo treba toliko trpeti.«

»Ubogi oče!« vzdihne duhovnik.

»Od dne do dne se je bolj odtujeval ljudem. Gospod Morrel in Mercedes sta dostikrat prišla, da bi ga obiskala, toda njegova vrata so bila zmeraj zaprta in jih ni hotel odpreti, čeprav vem, da je bil doma. Naj bo človek še tako dobrega srca, s časom se le naveliča obiskovanja ljudi, ki ga spravljajo v žalost; tako je stari Dantès ostal naposled čisto sam. Le od časa do časa sem videl tuje ljudi, ki so prihajali k njemu; vračali so se s slabo skritimi zavoji. Sluhil sem in pozneje so se mi slutnje potrdile, da je siromak poprodajal kar je imel, da se je preživel. Ker je z najemnino ostal za tri mesece na dolgu, so mu zagrozili, da ga bodo vrgli na cesto. Na njegovo prošnjo so mu obljubili, da ga bodo še teden dni počakali. To mi je hišni lastnik pozneje sam povedal.«

Prve tri dni tistega tedna sem slišal njegove korake kakor zmeraj; četrti dan so pa nenadoma utihnil. Šel sem gor, toda vrata so bila zaprta. Pogledal sem skozi ključavnico, in zazdel se mi je tako bled in na koncu, da sem stekel po gospoda Morrela in Mercèdo. Oba sta prihitela; gospod Morrel je pripeljal s seboj tudi zdravnika. Le-ta je ugotovil črevesno vnetje in zapisal dieto. Bil sem takrat zraven, gospod abbé, in ne bom nikoli pozabil starčevega nasmeha pri teh zdravnikovih besedah.

Od takrat se ni več zaklepal, saj je imel razlog, zakaj ne je: zdravnik mu je zapisal dieto...«

Abbéju se izviije bolesten vzdih.

»Mercèdes je kmalu nato speš prišla; toda bil je že tako slab, da ga je na vso silo hotela vzeti s seboj. Tudi gospod Morrel je priganjal k selitvi in je bil pripravljen prevzeti vse troške; to-

da starec ni hotel pa ni. Zato je Mercedes ostala pri njem, gospod Morrel je pa odšel, a pred odhodom je pokazal Katalonki na možnič, ki ga je bil položil na peč. Toda starec ni maral nič jesti, češ da mu je zdravnik prepovedal. Devet dni je trajalo to strahotno umiranje. Preden je izdihnil, je prekel vse, ki so mu storili toliko gorja, Mercèdi je pa dejal: »Če boš kdaj videla mojega Edmonda, mu povej, da sem ga še umirajoč blagoslovil.«

Abbé je vstal in nekajkrat prestopil po sobi. Dolgo ni mogel izpregovoriti, tako ga je pretresla Caderousseova povest.

»Pravite torej, da je umrl od...«

»Lakote, gospod abbé, od lakote — tako gotovo kakor mi je Caderousse ime.«

Abbé je z drgečočo roko segel po kozarcu in ga zvrnil na dušek.

»Strašno!« je hripavo zajecjal.

»Tem strašnejše, gospod abbé, ker tega gorja ni Bog poslal, temveč so ga krivi ljudje sami.«

»Preidiva torej k tem ljudem. Toda ne pozabite,« vzklikne abbé skoraj preteče, »da ste mi obljubili golo resnico! Kdo so tisti, ki so krivi, da je umrl sin od obupa in oče od gladu?«

»Dva moža, ki jima je bil napoti, prvemu iz ljubosumnosti, drugemu iz častihlepnosti: Fernand in Danglars.«

»Kaj sta mu napravila?«

»Ovadila sta ga kot bonapartističnega zaupnika.«

»Kateri od obeh ga je ovadil? Kateri je pravi krivec?«

»Oba, gospod; Danglars je napisal obtožbo, in sicer z levico, da ne bi spoznali njegove pisave, Fernand jo je pa oddal.«

»Da, da,« zamrmra abbé. »O, Faria! kako dobro si poznal ljudi! — Ali ste bili tudi vi zraven?«

»Jaz?« vzklikne osuplo Caderousse. »Kdo vam je rekel, da sem bil jaz zraven?«

Abbé je videl, da se je malone zagovoril, in je popravil:

»Nihče; toda kako morete tako natanko vedeti, če niste bili priča?«

»Prav imate,« odgovori komaj slišno Caderousse. »Da, zraven sem bil.«

»In se niste lopovščini uprli? Potem ste tudi vi sokrivec!«

»O, gospod abbé, ko sta me pa tako upijnila, da skoraj nisem vedel, kaj se okoli mene godi. Vse mi je plesalo pred očmi in gledal sem kakor skozi meglo. Pa sem ju vendar prijel, kolikor sem mogel, naj tega ne napravi; toda rekla sta mi, da je vse skupaj samo nedolžna šala.«

»A drugi dan ste morali videti posledice te šale, pa ste molčali, čeprav ste bili zraven, ko so prišli ponj in ga aretirali!«

»Da, gospod abbé, bil sem zraven in sem hotel vse izdati, pa me je Danglars pregovoril. »Če je res kriv, kar mu očitajo,« je dejal, »če se je res ustavil na Elbi in dobil tam pismo za bonapartistični odbor v Parizu, in če pri njem to pismo dobe — ali hočete, da še vas primejo kot sokrivca?« Tega sem se ustrašil in sem molčal; priznam, da sem ravnal strahopetno, toda zločin to ni bil.«

Ka si mlad, ti je svet odprt...

Menda vsi vemo, da je pri filmanju cela kopica pomagačev, da sto rok prestavlja in postavlja dekoracije, da je za vsakim žarometom, za vsako tehniško aparaturo vse polno strokovno izvežbanih ljudi in da je na prizorišču samem cel štab umetnikov in pomožnega osebja. Na prizorišču je zmerom živo. Ob njej pa stoje igralci, ki čakajo na snemanje naslednjega prizora in kramljajo med seboj in z onimi maloštevilnimi »gosti«, ki so jim dobre »zveze« s katerimkoli odličnim igralcem odprle skrivna vrata v kraljestvo snujočega se filma.

Danes je za kulisami nekam nenavadna gneča. Prava umetnost je pribroriti si ugoden prostorček med kulisnimi stenami, kajti operater Goldberger se neprestano vozi sem ter tja s svojim vozičkom, kjer ima pritrjeno kamero, za kulisami pa igra skrit orkester. Danes se je nateplo v bližino pozorišča vse polno tistih, ki nimajo tu prav nobenega opravka, kajti razvedelo se je, da bo pel Joseph Schmidt, in nihče noče zamuditi te redke prilike.

Žarometi so že vključeni, pevec že stoji na svojem mestu za pisalno mizo v izredno razkošno opremljeni hotelski sobi in drži v levici telefonsko slušalko. Toda prizora še ne morejo filmati, ker je pač težavna stvar peti k spremljanju nevidnega orkestra in nevidnega dirigenta. Še takrat je težko, če je skladatelj sam za pultom. Ta mož je Hans May, ki je zložil tudi za prvi Schmidtov film godbo, ki jo današnji dan že skoraj vsakdo pozna.

Režiser Oswald, ki je zdaj na pozornici, zdaj za steno pri orkestru, dá nenadoma znak za snemanje. »Prosim, mir!« se obrne proti zijačkom krog in krog pozornice, »zdaj pričnemo!« Ker pa še zmerom sliši neko pritaženo šepetanje, se šalivo obregne ob nepovabljenе gledalce: »Gospoda, prosim vas, govorite malo glasneje, ne razumem vas dobro...« Čeprav je možakar iz takega lesa, ki ne trati časa in hitro dela, vendar ni nikoli tečen.

Ko zavlada mir, zadoni od neke nežna in laskava melodija tanga, neki glas se ji pridruži, postoteri njen čar, drobi mehko in božajoče, zavriška v višino, da ga je polna vsa velika dvorana...

Besede, ki jih poje Joseph Schmidt v telefon z neizmerno prisrčnostjo in zbranostjo, z mehkim nasmeškom, so take:

Samo tisti, ki hrepenenje pozna, ve, kaj mi je tvoja ljubezen. Oh, kako me je časih v tihih nočeh srce od hrepenenja sladko bolelo. Povsod, kjer si ti, mi sonce sije, ob misli, da si pri meni, mi radost kliče. Saj samo ti, ki z mano misliš, veš, kako hrepenenje boli...

V kratkem premoru pred drugo kitico bi lahko slišal miško brzeti po deskah, tako tiho je vse. Sredi resnega dnevnega dela je objel tajinstven čar vse poslušalce, ki zro vsi nekam v daljavo, nekam v neznani prekrasni svet. Ušesa poslušajo, duša pa sprejema vase lepoto.

V tistem hipu pa preseka pobožno zbranost sirov glas trobe — pevec prekine svojo pesem.

Kaj se je zgodilo? Nestrpno in razdraženo se vprašujejo vsi vprek, kdo je neki tako grdo zatulil.

Končno se stvar pojasni. V zvočni kameri je bilo premalo filma, sredi filmanja ga je zmanjkalo. Zvočni mojster Norkus je moral odtrobiti. Skrat v kameri jo večkrat tako zagode umetnikom.

Neka mlada dama poleg mene, neka »nezaposlena«, ki ji je (sicer) »vstop strogo prepovedan«, se pa navdušeno odreže: »Sijajno — zdaj bo moral še enkrat peti!«

In Schmidt poje še enkrat, še enkrat tako lepo in z dušo kakor prvokrat. Prav gotovo poje to pesem oni lepi dami v filmu, ki jo ljubi. Mladostna Liliana Dietz, ki igra to vlogo, sedi medtem brez dela v svojem kotu na pozornici, kamor ne sega oko kamere. Sedi tik ob dvodelnem zrcalu, ki je postavljeno v tej elegantni hotelski sobi, in prav zaradi tega lahko občudujem njeno z zlatimi kodri obdano glavičico kar v obeh profilih. Šele pred nekaj tedni jo je staknil režiser Neufeld v Berlinu in jo angažiral za film »Pesem solnce«. Zdaj je pa že družica Josepha Schmidta, čeprav šele drugič nastopa v večji vlogi.

Toda pesem vendar ni bila zanjo — vsaj v tem prizoru ne; kajti nepričakovano prekine Schmidt svojo pesem in reče v telefonu:

»Beži, beži, mamica, kaj bi ti stol!...« in njegov izraz postane še nežnejši.

»Veste,« mi razlaga gospod Engel, zvesti Schmidtov spremljevalec in impresario, — »telefonski se pogovarja z materjo. Preprosta ženica je,

ključarka na nekem gradu v Italiji, kjer je bil Carlo Cardini — tako je ime Josephu Schmidtu v tem filmu — vrtnarski pomočnik, dokler niso odkrili njegovega glasu. Nenavaden slučaj mu je pomagal do kariere. Kar čez noč je postal slaven pevec in zdaj, ko je v Parizu, kliče telefonski svojo mater, da ji pove, kako je srečen. Da bi jo pa še bolj razveselil, ji zapoje v telefon to pesem, ki ste jo pravkar slišali. Dobra mamica — Frida Richard sijajno igra to vlogo — se seveda boji, da bi bil telefonski pogovor predrag za njene ljubljence, zato ga opomni, da so že minile 3 minute pogovora, kajti kot preprosta ženica se ne more vživeti v sijajni položaj, ki ga ima njen fant. In prav na ta opomin se odreže Schmidt ponosno in srečno smehljaje: »Beži, beži, mamica, kaj bi ti stol!...«

Sicer pa ni ta pesem, ki jo je pravkar v ritmu tanga odpel gospod Schmidt, glavni »šlager«. Ta je namreč valček, po čigar prvi vrstici »ko si mlad, ti je svet odprt...« so imenovali ves film. Poleg raznih na novo zloženih pesmi je v filmu še več prav lepih starih italijanskih narodnih.

»Kakšno vlogo igra pravzaprav Liliana Dietz? Nekaj ljubezni je menda vendar vmes?«

»Graščakova hčerka je, ki jo Carlo tajno obožuje. Kot neboljšen vrtnarski pomočnik ji seveda ni upal nikoli razkriti svojih čuvstev. Zdaj pa, ko je postal slaven in bogat pevec, ni

ma nobene lepše misli kakor da položi vse, kar premore, tej ljubki deklici v naročje. To boste zvedeli takoj v naslednjem prizoru, ko pripoveduje impresariju (Szökeju Szakallu) o svojih načrtih. Toda njegove nade so ga varale. Ko se vrne domov, se je deklica že z drugim zaročila. Vendar mu zaradi tega ne počí srce,« se nasmehe gospod Engel. »Konec je kljub temu prav vesel in zadovoljiv. Saj vendar ni zmerom potrebno, da se »dobita!...«

Ne, prav gotovo ne. Ker samo tisti, ki ve, kaj je hrepenenje, tudi ve, da je hrepenenje mnogo, mnogo lepše kakor banalen happy end... *

Največja izbira
kožuhovine
po zmernih cenah pri

L. ROT

krznarstvo
LJUBLJANA, Mestni trg 5

Moda vozlov in ovratnic

Letošnja zimska moda prinaša vse polno pentelj, v vozle vezanih trakov ter ovratnic iz blaga in krzna. Zapoved je taka, da mora na vsako obleko ali plašč takšen okras! Rabi nam krzno, baršun, svila, stekleni batist ali pa ista snov, iz katere je oblačilo sešito.

Na vseh likih plaščev vidimo prikupne ovratnice. Prvenstveno so za to, da grejejo vrat; kajti iz izkušnje vemo, da nas mnogo manj zebe, če imamo vrat gorko ovit. Prav lepa je

speta ovratnica na sportnem plašču. Pri srednjem plašču je dolgodlako krzno nalahko zavozlano, kar poveča mik obraza. Ovratnica desnega plašča je iz strižene kožuhovine. Ker je tesna in pokončna, sliči stoječemu ovratniku, je pa tipična za modo ovratnic letošnje zime.

Na bluzah in oblekah vidimo največ rahlo vezane pentlje in zavozlane trakove. Zelo apartna je v vozle vezana plisirana svila, ki se najbolj poda baršunasti ali svilnati obleki.

Za okras polvisokih ovratnikov (desno zgoraj) vezemo ozek trak v rahlo pentljo. Na družabnih oblekah, ki segajo strogo po modi prav do vratu, so najprimernejše velike pentlje ali rozete. Prav čedna je tudi, kakor nam kaže srednja slika na desni, temna pentlja, ki je na naličju svetlo podložena.

Sicer ima pa vsaka dama tudi svoj okus. Sleherne obleke utegne postati modna, če jo okusno okrasimo s pentljo ali ovratnico.

Meščanska kuhinja

Obedi in večerje za ves teden

Sobota

Zličniki v juhi, govedina s korenčkovim omako, sirov zavitek. — Za večerjo: ocvrte augsburške klobasice s praženim krompirjem.

Nedelja

Juha z možgani, beefsteak z rižem in solato, grozdne pogačice. — Za večerjo: sesekljana gnjat v omeletah in zeljnata solata.

Ponedeljek

Jetni žličniki na juhi, govedina s paradižno omako in krompirjeva kaša, zdrobov praženec z malinovcem. — Za večerjo: svinjetina s kruhovimi cmoki.

Torek

Krompirjeva juha, bržola na italijanski način z makaroni, limonov

Adria prašek je boljši

narastek. — Za večerjo: mlada gos s pečenim krompirjem.

Sreda

Zlikrofi, govedina z ohrovtom, marmeladne blazinice. — Za večerjo: paprične ledvičke z vodnimi ptički.

Četrtek

Francoska juha, goveji jezik s poljsko omako in kruhovimi cmoki, sadje. — Za večerjo: odrezki s krompirjevo kašo.

Petek

Ligiran riž na juhi, leča v omaki, češke dalke. — Za večerjo: suhi slanički s solato.

Paprične ledvičke. Prideni že zelo orumeneli zeleni papriki prav drobno narezane svinjske ledvičke ter jih praži prav malo časa, da ne postanejo trde. Na to jih osoli, pridene kislo smetano in prekuhaj.

Goveji jezik s poljsko omako. Dobro očisti goveji jezik kuhaj skup

z zelenjavo, čebulo in soljo tako dolgo, da se omehča. Ko ga vzameš iz kroga, potegni kožo z jezika in odreži od širokega jezikovega konca nekaj odrezkov pokončno, iz ostanka pa poševno. Iz moke in masla napravi malo zlatorumenega prežganja, zalij ga z jezikovo juho in nekaj vina, pridene nekoliko dobro opranih rozin in nekaj olupljenih in narezanih mandljev, ne pozabi limonove lupine in koščka žganega sladkorja. V to položi jezikove odrezke in vse še enkrat dobro prekuhaj.

Marmeladne blazinice. 14 dkg moke, celo jajce in še en rumenjak, 7 dkg masla, nekaj soli, 2 žlici smetane ali pa ruma; vse to zgneti v testo in ga pusti nekaj časa na hladnem. To testo zvaljaj v štrikot. Približno 4 cm od roba položi po vrsti majhne kupčke kakšne trde marmelade, zavij robno testo čez nje in zreži iz tega blazinice. Testo ne sme biti raztrgano, tam pa, kjer ga režeš, ga namaži z jajcem. Nato naloži drugo vrsto marmeladnih kupčkov, in ponavljaj tako, dokler ne porabiš vsega testa. V vroči masti peci blazinice tako dolgo, da postanejo zlatorumene. Ohlajene potresi z vanilijevim sladkorjem.

ČE SE NE VEŠ

Temnih baršunastih oblek ne smeš krtačiti. Zapršijo se kaj lahko in najmanjša vlakca se jih primejo. Z dobro ožeto, le prav malo vlažno gobo jih odrgnemo, pa ostane ves prah na gobi.

Edino sredstvo za hitro in lahko pripravljanje izbornega golaža je

golažev ekstrakt
ki se zopet dobiva v špecerijah in delikatesah.

„EKSTRAKT“, dr. z o. z., LJUBLJANA
Gospodarska cesta 8/1.

Zlato naše hrane

Jajnine

Tovarna Pekalet

BEKO-SVETILKE

ELEKTRO-PODJETJE

»BEKO«

Miklošičeva c. 19

Palača Vzajemne zavarovalnice

Bluze, damsko in moško perilo, razne pletenine, kravate, rokavice, nogavice in torbice, kupite najbolje pri trdku

Miloš Karničnik
Ljubljana, Starl trg 8

KAMGARN

sukno in različno drugo manufakturno blago Vam po globoko znižanih cenah nudi

LJUBLJANSKI
OBLAČILNI BAZAR
MESTNI TRG ŠTEV. 6

HUMOR

Otroška

»Papa, kako dolgo si že poročen z mamo?«

»Osem let, sinko.«

»In kako dolgo boš še moral biti?«

Zdravniške

Peter Frank, pod cesarjem Jožefom II. ravnatelj dunajske splošne bolnice, pozneje pa osebni zdravnik ruskega carja Aleksandra I., je ležal leta 1821 na smrtni postelji. Okoli njega je stalo osem zdravnikov in se posvetovalo, kaj naj store. Tedaj se je Frank še poslednjič nasmehnil in dejal:

»Tako se počutim kakor francoski grenadir, ki sem ga zdravil po bitki pri Wagramu; imel je nič manj ko osem krogel v telesu. Smrt božja, je dejal, osem jih je torej treba, da spravijo starega vojaka na oni svet.«

»Meni ni treba zdravnikov,« je rekel neki mož Marku Herzu. »Imam zdravniško knjigo, v kateri je vse popisano, in kadar sem bolan, se vselej zdravim po njej.«

»Hm,« meni Herz, »že prav. S. no pazite, da nekega dne ne umrete za kakšno tiskovno napako.«

Priznanje

Francozi kajpada Bismarcka niso ravno ljubili. Zato so mu njegovi prijatelji po zmagi leta 1871 svetovali, naj ne koraka v Pariz, češ da se mu bo gotovo kaj pripetilo.

Toda Bismarck se ni dal pregovarjati. In res, ko se je vršila parada v Longchampsu, je pristopil k njemu neki Francoz in mu zabrusil v obraz: »T'es une fameuse canaille!« (Ti si še posebna kanallja!)

Bismarck se za to ni zmenil in je mirno jezdil dalje. Pozneje je dejal: »Seveda bi bil lahko dal moža aretirati. Toda priznati moram, da mi je njegov pogum imponiral. Zato sem ga pustil.«

Zrezek

»Prinesite mi zrezek, gospod natak, samo prosim, zelo velikega! Strašno sem namreč nervozen in me vsaka malenkost razburi!«

Rothschilda je zagovoril

Baron James v. Rothschild je zapisal sinovoma svojega umrlega sluga rento 50 frankov na mesec. Nekega dne je eden obeh bratov umrl. Prihodnjega prvega je preživel točno prišel k baronu po rento.

»Nate 50 frankov,« reče baron in mu da bankovec.

»In petdesetak za mojega brata?«

»Saj je vaš brat vendar umrl, če kaj vem!«

»Kaj potem?« vzklikne ogorčeno možak. »Ali bi mar hoteli za siromakom še dedovati?«

Rothschild se je od srca nasmejal in je še nadalje izplačeval po 100 frankov na mesec.

Strupeni Dumas

Znamenit slikar je razstavil sliko neke mlade gospe zelo lepega obraza, a strašno koščene; pred njo je ležal prekrasen pes.

»Kdo je to?« vpraša neka imenitna dama Dumasa mlajšega.

»Kdo je to? Pes, ki pazi na kost.«

Najnovejša škotska

»Upam, gospod MacPherson, da vas ne moti, da ste ravno trinajsti gost?«

»Nikakor ne, gospa, ker nisem praznoveren. Razen tega jem za dva.«

Pisalni stroji naj piše sam!

To je prav tako šefova želja kakor tudi strojepriljublje. Toda stroja take popolnosti ne bo nikdar. Najbolj pa se tej dovršenosti približuje

WOODSTOCK,

ki je višek tehnike. Izumitelji — ameriški inženjerji — smejo biti ponosni na svoj izdelek.

Woodstock ima poln in lahek udar, pisava je čista in dovršena.

Kdor Woodstock vidi — mu je naklonjen, kdor Woodstock preizkusi, spozna, da je to najboljši stroj, a kdor le nekaj časa na njem dela — se ne more nikdar več ločiti od njega. Ta stroj je v Ameriki zaslovel radi svoje priročnosti in koristnih naprav in je zadnji dve leti najbolj zahtevana znamka.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

TIPKA, družba z o. z.

trgovina s pisalnimi stroji in pisarniški potrebščinami

Ljubljana

Miklošičeva cesta 13. — Tel. 29-70.

Vabimo Vas k nakupu v najcenejši oblačilnici

A. Presker

Sv. Petra cesta 14

Pozor! oooo

Premog in suha drva dobavlja na dom

Vrhunc Ivanka
Bohoričeva ulica 25